

Botilsäters kyrkogård

Fastighetsbeteckning: Kalvhagen 1:13

Allmän beskrivning och historik

Botilsäter socken ligger på halvön Värmlandsnäs. I bygden finns många fornlämningar, bland annat ett gravfält från senare delen av järnåldern strax söder om kyrkogården. Botilsäters sockenbildning räknas till de första i Värmland och består av utpräglad landsbygd.

Botilsäters kyrka med omkringliggande kyrkogård ligger ca 16 kilometer sydost om Säffle, längs den gamla kurviga vägsträckningen mot Ekenäs. Kyrkan ligger i ett öppet odlingslandskap. I miljön kring kyrkan finns bland annat församlingshem och skola. Landsvägen går förbi kyrkogården på dess södra och västra sida. Öster om kyrkogården finns jordbrukslandskap och i väster finns agrart anknuten bebyggelse. I norr finns beteshagar, ett skogsparti och bebyggelse.

Befolkningsutveckling i Botilsäter socken

1805: 835 invånare, 1885: 1321 invånare, 1961: 427 invånare, 2000: 410 invånare, 2022: 337 invånare

Gravskick och antal begravningar

På kyrkogården finns kistgravar, urngravar och en minneslund. De senaste åren har upp till sju gravsättningar skett på kyrkogården per år.

Kyrkogårdens historik

Botilsäters kyrka härstammar från medeltiden och dess äldsta del sannolikt från 1100-talet. Av de första uppgifterna om kyrkan framgår att den i början av 1700-talet försetts med korsarmar i söder och något senare med torn. Tornet ersattes vid mitten av 1700-talet av en fristående klockstapel nordväst om kyrkan utanför kyrkogårdsmuren. År 1854 byggdes sakristian.

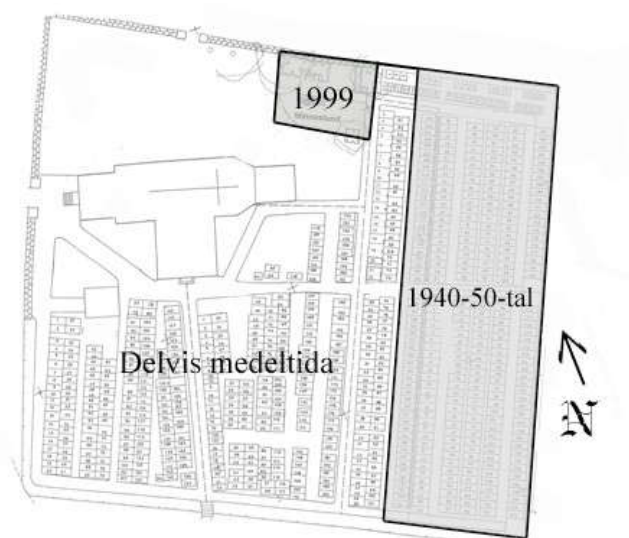
Begravningsplatsen torde vara samtida med kyrkan. Dess äldsta del ligger sydväst om kyrkan. Kyrkogården var omgiven av en timrad kyrkobalk fram till 1818 då den ersattes av en kallmurad stenmur som uppfördes på den gamla kyrkobalkens grund. Det ska också ha funnits porthus vid de tre ingångarna till kyrkogården.

I ett inventeringsprotokoll från 1830 nämns en vintergrav i sten och ett bårhus i trä på kyrkogården. Två gravvårdar nämns: den Brattska graven och en murad familjegrav för Lars Larsson Sabelfelt och hans fru, vilken täcks av en stenhäll med oläslig inskription. Båda finns kvar på kyrkogården, den Brattska gravvården på ursprunglig plats och stenhällen monterad på bårhusets ena vägg.

Botilsäters kyrkogård på 1910-talet respektive 1935. Antalet gravstenar har ökat mycket på de 20–25 åren. Fotograf Helge Kjellin respektive Bertil Berthelson. Foto från Riksantikvarieämbetet.

Kyrkan köpte mark öster om kyrkogården på 1930-talet. Trädgårdskonsulent Edvard Jacobson upprättade först ett förslag där tanken var att även utvidga kyrkogården västerut mot landsvägen. Kyrkogårdsmuren skulle flyttas och på så sätt skulle klockstapeln, som står utanför muren, hamna inne på kyrkogården. Riksantikvarieämbetet ansåg dock att det var en olämplig förändring. När utvidgningen redan var planerad fick kyrkan ytterligare ett markområde åt öster i gåva och trädgårdsarkitekten Samuel Kaldén bearbetade utvidgningsförslaget på 1950-talet.

Karta från 1943 där kyrkogårdens form och omgivning syns. På kartan syns bland annat ett magasin, en handelsbod och ett före detta mejeri

Mellan den gamla och nya delen på kyrkogården planterades häck för att markera gränsen. Mellan gravvårdarna skulle buskar av spirea och berberis planteras. Vid entrén till kyrkogården skulle parkrosbuskar planteras. Kaldén menade att gravvårdar med stenram eller gravhäck inte fick plats om hans förslag skulle genomföras. Emellertid brukade Kaldén i alla sina förslag förbjuda sådana gravanordningar varför platsfrågan troligtvis bara var ett förstärkande motiv.

del kyrkogårdar vanliga vita duvorna kunna få förekomma, men böra givetvis ej tillåtas å ett flertal vårdar inom samma gravkvarter ... I vårt land förekommer denna sort av gravprydnad ej så mycket, varför det ej torde vara någon risk att i enstaka fall tillåta dem". Kyrkorådet beslutade dock att prydnadsduvor inte borde få förekomma. Diskussionen är ett exempel på hur utformningen av gravvårdar kunde styras innan lagändringen på 1990-talet som gjorde det möjligt för gravrättsinnehavare att utforma gravstenar mera individuellt och personligt.

De flesta grusgravar har tagits bort under årens lopp, och gravrättsinnehavare har uppmuntrats att avlägsna stenramar och grustäckning för att kyrkogården skulle bli mer lättskött. Ett tjugotal grusgravar finns dock bevarade på kyrkogårdens äldre delar. Rester av stenramar, och några få gravstenar, ligger utanför kyrkogårdsmuren.

Minneslunden anlades nordväst om kyrkan 1999.

Kyrkogården idag

Kyrkogården är nästintill kvadratisk och sträcker sig till största delen ut sig söder och öster om kyrkan. Det går tydligt att avläsa var gränsen mellan de äldre delarna och utvidgningarna från 1940- och 1950-talen går, då områdena har olika karaktär. Norr om kyrkan finns ett område med gräsmatta, där inga gravsättningar finns på grund av berg som omöjliggör begravingar. Nordväst om kyrkan ligger minneslunden.

Kyrkogården omges av en trädkrans av alm, lönn och lind. Runt kyrkogården löper en kallmurad stödmur. Större delen av kyrkogården avgränsas bara av stödmur, vilket ger en öppenhet och närhet till det omkringliggande landskapet.

Det finns tre ingångar till kyrkogården. En ligger intill landsvägen på kyrkogårdens västra sida. Här utanför finns en parkeringsplats. Ingången har en svartmålad pargrind i smidesjärn. Från ingången nås kyrkans entré. Utanför ingången finns en anslagstavla och närmre kyrkan finns en skylt med fakta om kyrkan. Söder om kyrkan ligger ytterligare en parkering och från den leder en trappa med svartmålade järnräcken upp till kyrkogården. Trappan är tillkommen under andra hälften av 1900-talet. I norr finns ytterligare en ingång till kyrkogården. Gångarna på kyrkogården är raka och grusbelagda.

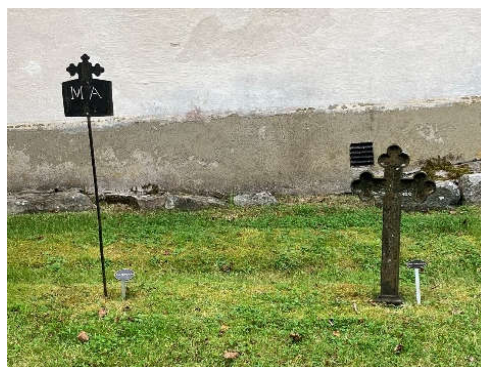
Kyrkogården är troligen medeltida och samtida med kyrkan vars äldsta del sannolikt är från 1100-talet.

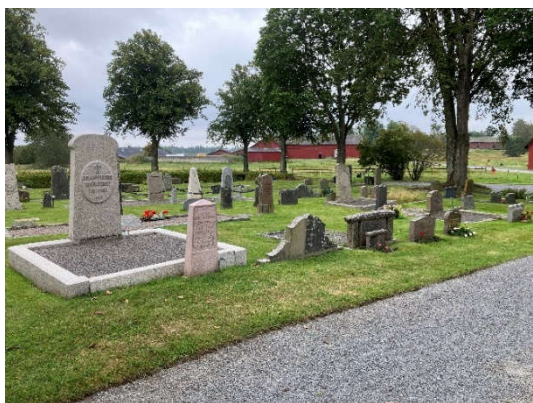
Kvarter

Kyrkogården är indelad i fem kvarter och en minneslund.

Intill kyrkans södra långvägg står ett smideskors och ett gjutjärnskors uppställda.

Kvarter 1 ligger i kyrkogårdens sydvästra hörn. Här står bårhuset med en gravhäll från 1700-talet monterad på den östra fasaden. Intill bårhuset finns en grav med framsidorna vända mot norr. I övrigt står kvarterets gravstenar i raka rader, vända mot öster och väster. Här finns ungefär 20 grusgravar. Det finns några högresta stenar från tiden kring förra sekelskiftet, men de flesta är breda, låga stenar från mitten och slutet av 1900-talet. Kvarteret får också sin karaktär av läget intill landsvägen och närheten till intilliggande bebyggelse.

Kvarter 2 omfattar området strax sydost om kyrkan. Det delas i två delar av en grusgång. På delen närmast kyrkan finns endast ett tiotal gravvårdar. På den andra delen står gravvårdarna i någorlunda raka rader, vända åt öster och väster. En stor gravvård mitt i kvarteret drar uppmärksamhet till sig. Det är kyrkogårdens enda gravvård omgärdad av kätting. En av gravplatsens tre stenar är från tidigt 1800-tal och är den äldsta i kvarteret. I övrigt finns några bevarade grusgravar och ett fåtal gravvårdar från 1800-talet. Majoriteten är från 1900-talet och några få är nyttillkomna. Detta ger

kvarteret en variation i utformning och storlek av gravstenar

Kvarter 3 är långsmalt och sträcker sig i nord-sydlig riktning över hela kyrkogården. På marken finns sammanhängande gräsyta utan gångar. De äldsta stenarna är från 1920-talet, men en del av kvarteret tillkom först på 1940-talet. Över lag är stenarna låga och breda och placerade i raka rader. En häck av bukettapel skiljer kvarteret från nästa. Här vilar Valdemar Dahlgren som grundade Musikhögskolan Ingesund och Ingesunds folkhögskola i Arvika. På gravstenen står titlarna "Skapare Lärare Ledare". I kvarteret finns gravstenar med titlarna "Cand. Jur", "Höiesteretsadvokaten", "Kyrkovärden" och "Ingenjören". På ett antal av gravvårdarna från 1960–1970-talen finns titeln hemmansägare. I den norra delen av kvarteret finns några gravar med små stenar.

Kvarter 4–5 ligger längst i öster på kyrkogården. Vyerna ut mot landskapet utgör en viktig del av kvarterets karaktär. Mellan gravraderna inne i kvarteren finns en häck av bukettapel. De flesta stenar är från 1960–1970-talen och har en homogen utformning. I dessa kvarter finns också de flesta av de senast tillkomna gravvårdarna, som ofta har en något friare och mer asymmetrisk utformning.

Minneslunden är belägen strax nordost om kyrkan och invigdes 1999. Den avgränsas i norr av stenmur och avskiljs i söder och väster av en häck. En gång av kullersten leder in till en minnesplats där det finns möjlighet att tända ljus eller sätta blommor i vas.

Inskriptioner och titlar

Hemmansägare är den vanligaste titeln på gravvårdar. Flera andra titlar förekommer också liksom Orts- och gårdsnamn. På en gravsten från 1966 finns den ovanliga titeln hissmontören. På en gravvård finns bara inskriptionen Lillebror. På gravvården över C. Bratt anges att han var "Den

bäste make och far” samt ”Gud sturke henne som reste vården”. Psalmhänvisningar förekommer på några gravvårdar.

Grönt kulturarv

Träd

Kyrkogården omges av en trädkrans som utgörs av skogsalm och skogslönn kring de äldre delarna av kyrkogården och av parklind kring den nyare delen i öster. Inne på kyrkogården finns en solitär näverhägg. Trädkransen utgör en viktig del av kyrkogårdens karaktär.

Häckar och buskar

På kyrkogården finns sparsamt med häckar och buskar. Det är endast på den nyare delen i öster som det finns låga rygghäckar av bukettapel mellan gravraderna. Minneslunden skärmas av från resten av kyrkogården genom en halvcirkelformad häck av norskspirea.

Övrigt växtmaterial

På kyrkogården växer förgätmigej, smultron och silverarv vilt på gräsyterna. Troligen har de spridit sig från äldre gravplanteringar. På vissa gravplatser växer prästkrage, nyponros och rölleka, vilka troligen hämtats från naturen. Så kallade gårds- eller torpväxter finns också, exempelvis kärleksört, funkia, akleja, fänrikshjärta och brandlilja. På några gravplatser finns också murgröna, lungört, buxbom, sockertoppsgran, tuja och ros.

Byggnader

På kyrkogården finns kyrkan och ett bårhus. Utanför kyrkogårdsmuren står en klockstapel och en personalbyggnad. Några hundra meter nordväst om kyrkoanläggningen ligger församlingshemmet.

Den vitputsade kyrkan består av ett rektangulärt långhus med tresidigt koravslut, utbyggd korsarm i söder, sakristia i öster samt vapenhus i väster. Byggnaden vilar på en gråmålad sockel och täcks av ett valmat sadeltak med skiffer. Fönstren till kyrkorummet är rundbågiga. Kyrkans äldsta del är sannolikt från 1100-talet. Vapenhuset i trä och med vitmålad locklistpanel är uppfört under 1880-talet.

Bårhuset ligger strax söder om kyrkans vapenhus. Det har vitputsade väggar och sadeltak med skiffer. Det uppfördes ursprungligen som vintergrav. På gavelnocken i väster finns ett brunmålat träkors. En kalkstenshäll, kallad Lasse Sabels gravhäll, är monterad på bårhusets östra vägg. Den pryds av reliefer föreställande en man och en kvinna och är troligtvis tillkommen efter Lasse Sabels död i början på 1700-talet.

Strax utanför kyrkogårdsmuren står en rödmålad klockstapel som uppfördes på 1920- eller 1930-talet. Snedställda resta panelinklädda bjälkar bär upp en panelad klockkropp med koppartäckt huv som avslutas upptill av en tupp.

Utanför kyrkogårdsmuren i norr finns en personalbyggnad, med faluröd träpanel, uppförd under 1900-talets första hälft.

Kyrkogårdsmuren

Botilsäters kyrkogård omgärdas av en kallmurad stenmur som till stora delar utgörs av stödmur. Runt de äldsta delarna är muren från 1818, då den ersatte en timrad balk. Muren runt utvidgningen tillkom i samband med anläggningen av området i mitten av 1900-talet.

Murarna inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet "Stenmursprojektet i Karlstads stift", och dokumentationen finns i Säfte pastorats ägo.

Renovering av skador som påpekades vid inventeringen åtgärdades 2022 då murarna renoverades. Se vidare Antikvarietjänsts dokumentationsrapport 2022:16.'

Övrigt

I det sydvästra hörnet av kyrkogården ligger en klotformad sten. Fynd från arkeologiska utgrävningar på platsen kan tyda på att stenen är ett gravklot från yngre järnåldern.

Sammanfattning av kyrkogårdens karaktär

Kyrkogårdens präglas av den fysiska och visuella närheten till jordbrukslandskapet. Djurhagar, åkrar och agrar bebyggelse finns intill kyrkogården. Även landsvägen som går alldeles utanför kyrkogården påverkar kyrkogårdsmiljön. Kyrkogården är en liten landsbygdskyrkogård med en nästintill kvadratisk form, omgärdad av sten- och stödmur. I samtliga kvarter finns sammanhängande gräsytor. Gravvårdarnas varierande storlek och karaktär präglar den äldre delen av kyrkogården. Det finns få riktigt påkostade gravvårdar, men släkten Bratts grav med stenram och kätting sticker ut. Kvarter 1 präglas av flera intilliggande grusgravar. Den yngre delen av kyrkogården är tillkommen på mitten av 1900-talet och är tidstypiskt utformad med framför allt låga, breda gravvårdar placerade i raka rader, åtskilda av rygghäckar. Kyrkogårdens utvidgningsfaser är därmed tydligt avläsbara.

Lagskydd

Begravningsplatsen är tillkommen före 1940 och skyddas därmed av kulturmiljölagens 4 kapitel §11–15. Där står bland annat följande:

I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

- 1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,*
- 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad, fast anordning eller vegetation, eller*
- 3. för att ändra medveten gestaltning av vegetationen.*

Vid frågor kring förändringar och tillstånd kontakta Länsstyrelsen Värmland.

ATT SÄRSKILT TÄNKA PÅ I FÖRVALTNING OCH ANVÄNDNING AV KYRKOGÅRDEN

Viktigt för helheten

- Stenmuren som omger kyrkogården är ett viktigt arkitektoniskt element och avgränsar kyrkogården både fysiskt och symboliskt från omgivningen. Stenmuren ska bevaras. Muren inventerades 2015 inom ramen för stiftsprojektet Stenmursprojektet i Karlstads stift. Skötselråden i dokumentet bör följas.
- Kyrkogårdens ingångar i norr och väster med smidesgrindar.
- Kyrkogårdens gångar ska ha bevarad sträckning och beläggning..
- De historiska lagren av gravkultur från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal som finns kvar genom högresta gravstenar, grus- och ramgravar samt en gravvård omgärdad av staket.
- Samtliga grusgravar bör bevaras på grund av sitt miljöskapande värde. De berättar om ett vanligt sätt att utforma gravvårdar under en period.
- Mycket värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, får inte avlägsnas från befintlig plats, ändras eller återupplåtas.
- Värdefulla gravanordningar, som är i pastoratets ägo, bör bevaras och inte avlägsnas från befintlig plats. När en gravanordning som klassats som värdefull är/ blir återlämnad kan gravvården/gravplatsen återanvändas. Återupplåtelse bör ske utifrån vad som bedöms lämpligt i varje enskilt fall. En ny gravrättsinnehavare kan då exempelvis slipa ned inskriptioner och förse gravvården med nya. En annan möjlighet är att man vänder på gravvården och gör en ny inskription. På så vis bevaras inskriptionen till eftervärlden. I vissa fall kan originalgravvården lämnas orörd och en ny liggande sten tillföras. Återanvända gravvårdar kan försees med en recyclingsymbol för att redovisa förändringen och för att uppmärksamma eventuell inskription på baksidan. Värdefulla gravanordningar kan även vara möjliga att återanvända som askgravlund.

Observera: För att få ta bort gravvårdar på kyrkogården krävs idag tillstånd från Länsstyrelsen. Detta gäller alla gravvårdar, d.v.s. även de som inte bedömts som värdefulla eller mycket värdefulla i denna bevarandeplan.

Viktigt för de olika delarna

Kvarter 1–2: Gravvårdar från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal, exempelvis gravvårdar i diabas, bautastener samt grusgravar.

Kvarter 3–5: Rygghäckar, gravvårdar i raka rader och tidstypiskt utformade gravvårdar för tiden då kvarteren anlades.

Grönt kulturarv

- Trädvårdsplanen ska följas. Trädbeståndet har miljöskapande värden och ska därför i möjligaste mån bevaras.
- Trädkransen är ett viktigt inslag i landskapet och avgränsar kyrkogården fysiskt och symboliskt från omgivningarna.
- Rygghäckarna i kvarteren från 1940-talet är tidstypiska och viktiga för karaktären på denna del av kyrkogården.
- Torpväxter på gravplatser bör bevaras.
- Växter som hämtats från naturen och planterats på gravplatser bör bevaras, men hållas efter för att minska spridning.

Botilsäters kyrkogård-mycket värdefulla gravvårdar

Gravnummer: Lasse Sabels gravhäll*

Tillkomstår: 1700-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, kalksten, konstnärligt värde, konsthistoriskt värde

Karaktäristik: Porträttgravhäll på bårhusets östra vägg, föreställande Lars Larsson Sabel och dennes hustru. Ursprungligen har gravhällen legat över deras grav inne i kyrkan.

Gravnummer: Gjutjärnskors intill kyrkan*

Tillkomstår: Troligtvis andra halvan av 1800-talet

Urvalskriterier: Material – gjutjärn

Karaktäristik: Litet, stående gjutjärnskors med trepassform på korsarmarnas ändar. Ingen inskription eller dekor.

Gravnummer: Järnkors intill kyrkan*

Tillkomstår: Troligtvis 1800-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, material – järn

Karaktäristik: Stående gravvård i järn med ett kors överst. Initialerna "M A".

Gravnummer: Gravsten intill muren*

Tillkomstår: 1870–1880-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – titel och ortsnamn

Karaktäristik: Gravsten som är flyttad från ursprunglig plats till kyrkogårdsmuren.

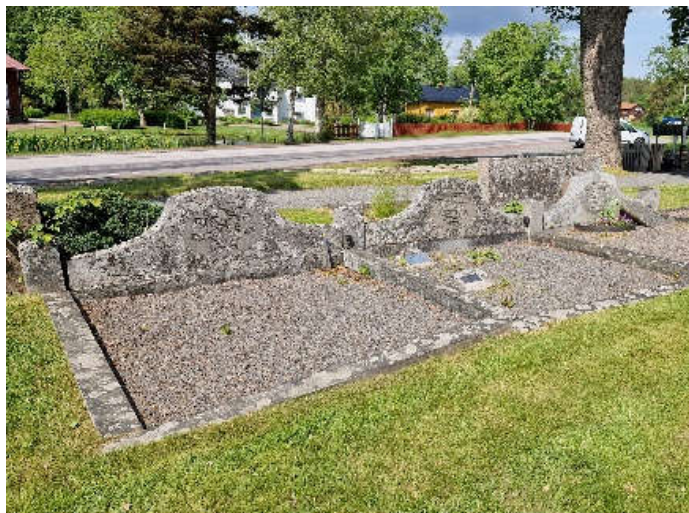
Inskription: Här Hvilar Gästgifvaren Jan Eriksson Ifrån Råglanda Född 1802 Död 1882 och dess kära hustru Anna Olsdotter född 1806 död 1873 samt dess barnbarn Maria Petronella Frykblom Född 1861 Död 1875 SV. PS. N 277.

Gravnummer: 04 01 25–26, 27–28, 29–30

Tillkomstår: 1930–50-tal

Urvalskriterier: Inskriptioner, miljöskapande värde

Karaktäristik: Tre grusgravar i rad med likadant utformade gravvårdar. Stående, breda gravstenar som utgör hela bakre kanten av stenramarna. Dekor med bladranka. I inskriptionerna finns titlarna hemmansägaren och lantbrukaren samt ortsnamn.

Gravnummer: 04 01 56–57*

Tillkomstår: 1915

Urvalskriterier: Inskription – "bröderna", ortsnamn, psalmhänvisning. Ovanlig dekor.

Karaktäristik: Låg gravvård i granit. Försänkt text.

Inskription: Bröderna Danielsson från Sandmon, Fritiov *1892 †1911, Anders *1881 †1915, Gustav *1896 †1915, Ps 33 (Anders och Gustav var fiskare och drunknade i Vänern. De återfanns först i augusti 1916. Fritiov dog i tyfus)

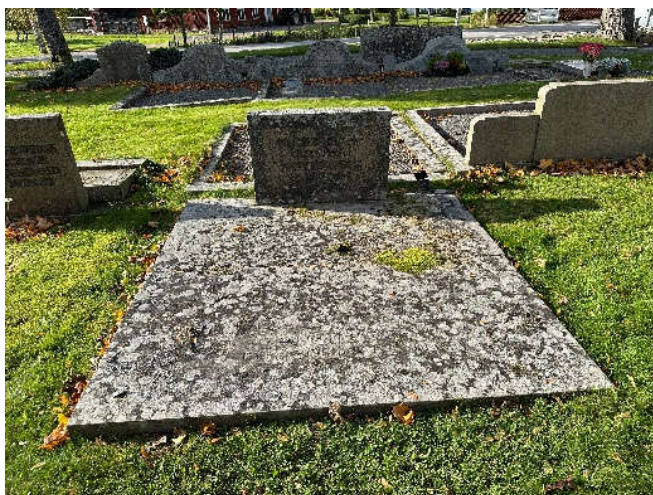
Gravnummer: 04 01 63-64*

Tillkomstår: 1940

Urvalskriterier: Utformning – häll, inskription – ortsnamn och psalmcitat.

Karaktäristik: Stor granithäll över hela graven. Stående sten i granit med "band" med upphöjd text.

Inskription: Vitalis Larsson 1884–1940, Hulda Larsson 1881–1964, Finserud, Blott en dag ett ögonblick i sänder (på häll)

Gravnummer: 04 01 76*

Tillkomstår: 1900-talets första hälft

Urvalskriterier: Miljöskapande, lokalhistoriskt, inskription

Karaktäristik: Stenram med inskriptionen "Lillebror" på den främre delen av ramen.

Gravnummer: 04 01 77-80*

Tillkomstår: 1850-tal – 1950-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – ortsnamn och gammalstavning, kalksten

Karaktäristik: Grusgrav med en gravsten från sent 1800-tal, en från tidigt 1900-tal samt en från 1900-talets mitt. Endast den äldsta gravstenen klassas som mycket värdefull.

Inskription: Här hvilar Sven Rudberg Från Norra Torp Född derstädes *1819 15/12 5/9 1887† Dess maka Brita Lisa Rudberg Född i Råglanda *1821 21/2 7/10 1896† Född Erikson.

Gravnummer: 04 01 95-96

Tillkomstår: 1938

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – ortsnamn, berättande.

Karaktäristik: Låg, bred gravvård i kalksten med flankerande pelare som bär upp ett entablement.

Inskription: O.P Andersson Ölserud *1854 †1938
vilar här bredvid fader och moder

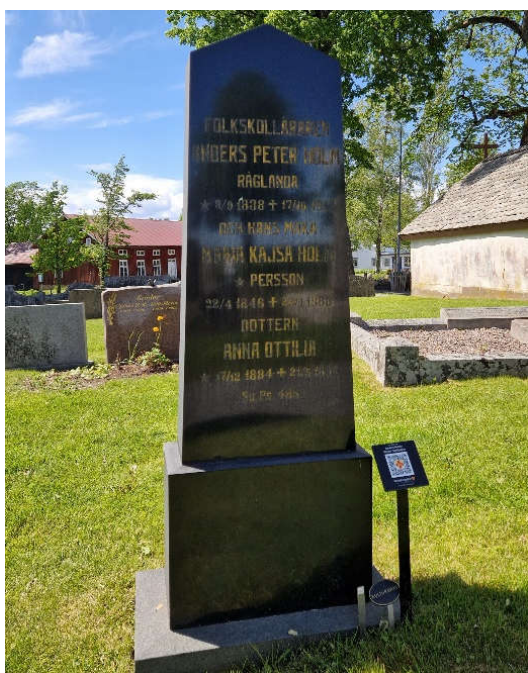
Gravnummer: 04 01 145*

Tillkomstår: 1932

Urvalskriterier: Miljöskapande värde, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Grusgrav med inskription på stenramen.

Inskription: Kristina Andersson 1862 Bammerud
1932.

Gravnummer: 04 01 149*

Tillkomstår: 1880-tal – 1910-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – titel, ortsnamn, psalmhänvisning, miljöskapande värde

Karaktäristik: Stående, hög och smal sten på sockel, förgylld inskription.

Inskription: Folkskolläraren Anders Peter Holm, Råglanda
*1838 †1917 Och hans maka Maria Kajsa Holm * Persson
1846 †1888 Dottern Anna Ottilia *1884 †1888. Sv. Ps. 486.

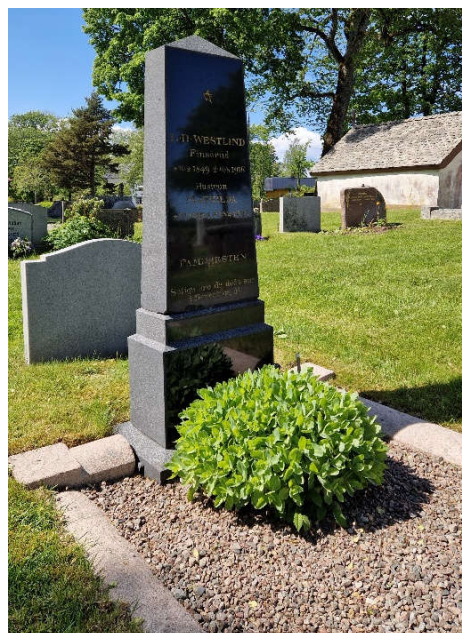
Gravnummer: 04 01 154-155*

Tillkomstår: 1910-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – ortsnamn och sentens

Karaktäristik: Grusgrav med stenram, en stående, hög och smal sten med polerad framsida. Dekor och inskription förgyllda.

Inskription: L. D. Westlind Finserud *10/2 1849 †10/8 1916
Hustrun Mathilda *31/1 1854 †28/4 1929 Familjesten. Saliga äro de döda som i Herranom dö.

Gravnummer: 04 02 1-2*

Tillkomstår: 1887-1906

Urvalskriterier: Inskription – gammal stavning, ortsnamn

Karaktäristik: Liten, stående kalksten med pyramidformad topp.

Inskription: Här Hvilar And. Persson *1815 16/8 i Finserud
†1906 20/7 Hans maka Anna Stina Andersson* i
Hernerud 1815 9/10 † i Finserud 1887 29/3. På baksidan
en försänkt rektangel med ett kors i.

Gravnummer: 04 02 23-24*

Tillkomstår: 1924

Urvalskriterier: Tidstypisk, grusgrav, Inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Grusgrav med en stående hög, smal sten med rundad topp. Överst ett kors.

Inskription: J.F. Anderssons Familjegrav Finserud
1924.

Gravnummer: 04 02 55-56

Tillkomstår: 1905

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – ortsnamn, symbol – kors och murgröna.

Karaktäristik: Högre gravvård i diabas med schablondekor

Inskription: J.F. Jacobsson Råglanda Familjegrav

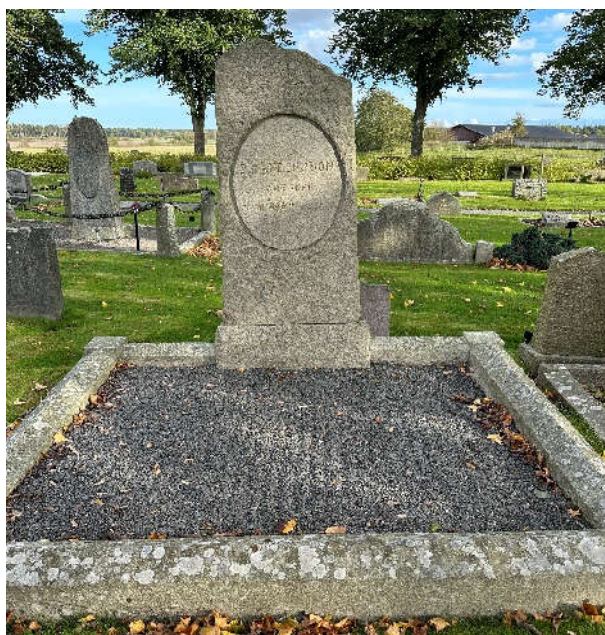
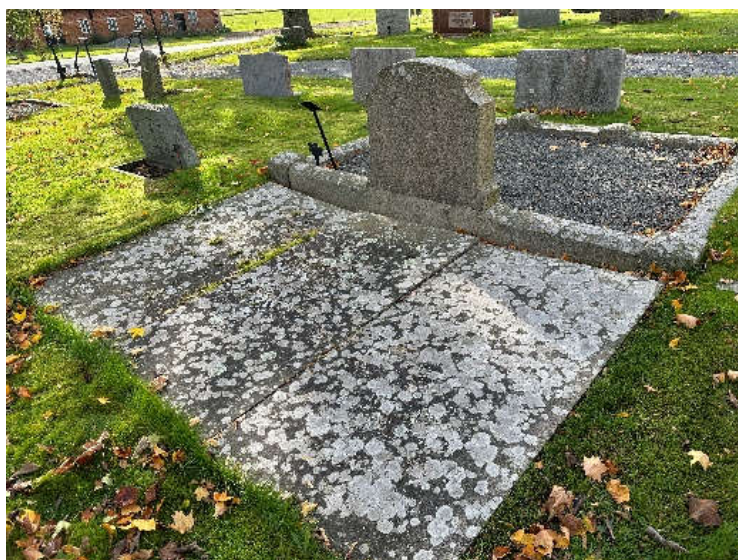
Gravnummer: 04 02 57-59

Tillkomstår: trol. 1959

Urvalskriterier: Utformning – häll, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Tre stora granithällar täcker hela graven. Upphöjd text.

Inskription: Gustaf Jansson Finnerstad Familjegrav.

Gravnummer: 04 02 82-83 Tillkomstår: 1927

Urvalskriterier: Miljöskapande grusgrav, tidstypisk, inskription – ortsnamn med gammal stavning.

Karaktäristik: Högre gravvård i granit med flammad yta och "avbruten" topp. Försänkt polerad inskriptionsyta med försänkt text.

Inskription: O.P. Andersson Kalfhagen *13/12 1849 †25/10 1927

Gravnummer: 04 02 102-103

Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk

Karaktäristik: Stående, hög och smal sten med asymmetrisk topp. Schablondekor med kors omgivet av murgröna.

Förgylld inskription: J.G. Gyberg Puckerud Familjegrav.

Gravnummer: 04 02 104

Tillkomstår: 1850-tal– 1910-tal

Urvalskriterier: Hög ålder, inskription – gammal stavning, titel och ortsnamn

Karaktäristik: Stående sten med överdel formad som ett kors.

Inskription: Här Hvilar Godsegaren Lars Gyberg *1816 27/4 Botilsäter 23/12 1907† Hans Maka Maria Gyberg *född 18/6 1814 Bro* †24/5 Botilsäter 1854†. Stenens baksida är rikt dekorerad med bl a ett kors.

Gravnummer: 04 02 123-124

Tillkomstår: 1930

Urvalskriterier: Konsthistorisk värde – jugend, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Stående, hög och smal sten med naturromantisk dekor med ett träd över framsidans vänstra sida och en gren med granbarr och kottar sträcker ut sig över stenens topp.

Inskription: Oscar Leo Jakobsson Finserud *1877 †1930 Hans maka Carolina *1863 †1944 Familjegrav.

Gravnummer: 04 02 130-131*

Tillkomstår: 1910-20-tal

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Stående hög och smal sten med ytor huggna likt ett murverk av natursten. Inskription på en förhöjd, slät oval.

Inskription: N. Johansson 1860-1922 Hustrun Anna Sofia 1870-1914 Siggerud.

Gravnummer: 04 02 131 b*

Tillkomstår: 1890-tal

Urvalskriterier: Hantverksmässigt utförande, inskription – gammal stavning, inskription ortsnamn

Karaktäristik: Liten, stående, smal och hög sten med speciell form med triangelformad bas. Inskriptioner på två av stenens tre sidor.

Inskription: 1. Här Hvilar Stina Maria Zander Fö 1822 5/4 Dö 1892 19/5. 2. Här Hvilar L M Larsson Fr Bäckerud Fö 1825 3/9 Dö 1902 2/8

Stenen ska ha flyttats från sin ursprungliga plats som är okänd.

Gravnummer: 04 02 134-140

Tillkomstår: 1820-tal – tidigt 1900-tal

Urvalskriterier: Material –kätting, hög ålder, inskriptioner

Karaktäristik: Grusgrav med omgärdning av stenram och ankarkätting. Tre stående gravstenar, den äldsta från 1820-tal med inskriptionen: Här vilar C Bratt. Den Bäste make och far. Född 1766 Död 1828. Gud styrke henne som reste stenen.

Inskription obeliskformad sten: Kapten Christian Bratt *7/9 1804 †17/2 1863 Hans maka Carolina Bratt Född Dahlgren *27/3 1811 †3/3 1908 Inskription hög smal sten: major Christian Bratt *1838 †1916 Fru Amelie Bratt Född Geijer *1850 †1874

Gravnummer: 04 02 156-157

Tillkomstår: 1934

Urvalskriterier: Tidstypisk, inskription – ortsnamn, symbol – stjärna.

Karaktäristik: Högre relativt låg gravvård med krysshamrad yta och bruten topp. Utkragat band med tandsnittsdekor. Försänkt text i svart (lika dekor).

Inskription: Samuel Pettersson 1845-1934, hustrun Augusta 1858-1951, Finserud

Gravnummer: 04 02 166-167*

Tillkomstår: 1938

Urvalskriterier: Miljöskapande, inskription – ortsnamn och titel.

Karaktäristik: Högre gravvård med flammad yta och "avbruten" topp. Försänkt inskriptionsyta med försänkt text.

Inskription: Handl. Joh. Dahlins Familjegrav
Torserud

Gravnummer: 04 02 183-184

Tillkomstår: 1920

Urvalskriterier: Tidstypisk, miljöskapande, inskription – ortsnamn och titel

Karaktäristik: Högre gravvård i granit med råkilad yta och "avbruten" topp. Försänkt polerad inskriptionsyta med försänkt text.

Inskription: Här vilar hemmansägare C.A. Larsson
Finserud *15/6 1856 †7/10 1920, hans maka Stina Lisa
*10/2 1857 †24/6 1932

Gravnummer: 04 03 5-6*

Tillkomstår: 1946, 1947

Urvalskriterier: Tidstypiska, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Två likadant utformade gravstenar bredvid varandra. Rektangulära, breda och låga med dekor med strålande sol och blomma.

Inskription: Vår kära Per *1919 †1947 Herrestad och Vår kära Torsten *1925 †1946 Herrestad.

Gravnummer: 04 03 30*

Tillkomstår: 1939

Urvalskriterier: Upplevelsevärde, inskription – berättande

Karaktäristik: Liten gravvård med schablondekor. "Band" med upphöjd text.

Inskription: Vår son Gustav *15/5 1907 †5/9 1939, Älskad saknad

Gravnummer: 04 03 35-36, 87-88*

Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterier: Syskongrav, tidstypisk

Karaktäristik: Stående sten i grå granit med rundad överliggare med dekor i relief.

Inskription: 1. Syskonen Olsson, Ruth *1898 †1927, Ragnhild *1896 †1943, Gunhild *1904 †1968, 2. Syskonen Olsson, Ragnar *1900 †1923, Gunvor *1906 †1923

Gravnummer: 04 03 38-39

Tillkomstår: 1958

Urvalskriterier: Personhistoria, inskription – berättande

Karaktäristik: Liggare i krysshamrad granit. Försänkt text.

Inskription: Valdemar Dahlgren *1881 †1958, skapare lärare ledare, Karin Dahlgren *1885 †1969, Värmland vårdar arvet

Gravnummer: 04 03 49-50*

Tillkomstår: 1935

Urvalskriterier: Lokalhistoriskt värde, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Två likadant utformade stenar i svart diabas över två flickor som drunknade under en söndagsskoleutflykt. Överst på varje sten finns ett latinskt kors.

Förgyllda inskriptioner: Märta * 2/2 1927 † 4/8 1935 Torp och Vår lilla Gunhild *23/9 1926 † 4/8 1935 Herrestad.

Gravnummer: 04 03 76*

Tillkomstår: 1929

Urvalskriterier: Ovanlig utformning, inskription – ortsnamn

Karaktäristik: Stående sten, låg och bred. Till vänster är en urna uthuggen ur stenen. Huggen dekor med en blomranka.

Inskription: Kristina Jansson, Bammerud *1850 †1929.

Gravnummer: 04 04 37

Tillkomstår: 1966

Urvalskriterier: Inskription – titel och
ortsnamn, tidstypisk

Karaktäristik: Stående, bred och låg
gravsten i svart diabas. Dekor med en
stiliserad solne

dgång.

Inskription: Hissmontör Bror Edberg *1942
†1966 Råglanda

Värdefulla gravvårdar Botilsäter

Sten längs muren 2.

04 01 5-07	04 01 59-60*	04 02 47-52	04 02 150-151
04 01 9-12	04 01 65-66	04 02 53-54	04 02 168-169
04 01 14-18	04 01 67-68	04 02 62-64	04 02 179-180*
04 01 19-20	04 01 69-70*	04 02 73-74	04 03 20
04 01 21-22	04 01 71-72	04 02 84-85*	04 03 28
04 01 23-24	04 01 103-105	04 02 91-92*	04 03 40 och 03 92
04 01 35-36*	04 01 164-165*	04 02 108-109	04 03 104
04 01 40-41	04 02 27-28	04 02 125-126	
04 01 44-45	04 02 33-35	04 02 132*	
04 01 46-47	04 02 41-43*	04 02 146-148*	